

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	15 frt
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepnapok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállítás:
Fóter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékesbb cikkeket díjaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS
a
„KELET”
politikai és közgazdasági napilap
1875. második negyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:
Félévre 8 frt
Negyedévre 4 „
Egy hóra 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alóli könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János
„Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1875. május 10.

(B—n.) Kétségen kívül ohatandó lett volna, ha a jelen országgyűlés letárgyalhatta volna mindazon kérdéseket, melyek pénzügyi rendezése megkezdésével szorosabb kapcsolatban vannak.

Azonban a közelebbi napok arról győzték meg, miszerint ezt még azon esetben sem remélhetők, ha az országgyűlés mindaddig együtt maradna, míg a jelenlegi képviselők mandátumának ideje lejár, mert a történektől meggyőződhetünk arról, miszerint mind az alsóházban, mind a főrendeknél az ellenzék különböző árnyalatai nem arra törekednek, hogy pénzügyi bajaink orvoslására az utat egyengessék, hanem inkább csak arra, hogy a ministerium állását neheztessék.

Mi tudjuk, hogy a politikai pártok rendszerint egymás megdöntésére szoktak törekedni, tudjuk azt is, hogy mitűn a pártok vezérei körül csoportosulnak, azoknak nagy hatalom áll rendelkezésükre, s éppen azért mitűn a pártvezérek is csak emberek, igen gyakran megtörténik, hogy egész pártok tudtokon kívül is, csak egy néhány nagyravágyó egyén malmára hajtják a vizet.

A „KELET” TÁRCZÁJA. AZ EMBERISÉG ŐSTÖRTÉNETE.

(Die Urgeschichte der Menschheit, mit Rücksicht auf die natürliche Entwicklung des frühesten Geisteslebens, von Otto Caspari, 2 kötet. Leipzig, Brockhaus 1873.)

VII.
(Folytatás)

A földi tünemények mindnyájának kezdete és vége van; nem egy teremő pontból kellett-e kiindulni a világnak is, nem volt-e annak oly kezdete, mint a növénynek? E kérdésekre a papok legrégibb felelete, hogy az istenek teremtették a kezdetet, mennyiben az alakatlan khaosz rendbe hozták.

A tünemények felfogásának ez a phisikai oldala mindinkább újat állta a mythikus világnézet tovább fejlődésének.

A költők és papok a világegyetem tüneményeit az uralkodó mythikus istenrendszerrel összekapcsoló nézeteket összegyűjtötték, rendszerbe hozták s így keletkeztek a félig mythikus, félig primitív-természettudományi fonalakból álló kosmogoniák és theogoniák, mint az emberiség gyermekded speculatív vizsgálódásainak eredményei, a fűz feltalálása óta a papságot mozgató képzetek jegéült lecsapódása.

A kosmogoniák azért teszik csupán gyökérnélküli csirját a tulajdonképi gondolkodás-

Az is mindennapi jelenség a parlamentek életében, hogy gyakran elvben legellentétesebb pártok szövetségnek a kormány és többség megdöntésére, vagy ha nyíltan nem is szövetségnek, ösztönyszerűleg együtt szavaznak némely kérdésekben, néha áldozatul hozva még meggyőződéseiket is.

Mindez megengedhető, ha az actióba lépett minoritások meg vannak győződve arról, hogy ha leverték a többséget, elveiket képesek érvényesíteni, s a többséget nem nehéz megszerezniök.

A jelenlegi baloldal árnyalatairól nem szólnunk, mert elhiszük, hogy azok egy socialisticus, democraticus kormányforma felállítását nálunk lehetségesnek és üdvösnek is tartják, de már a szélsőjobb ellenzék tagjai és vezérferfiainak politikai jártasságáról és belátásáról sokkal nagyobb fogalmunk van, hogysen elhithetők, miszerint azon öncsalódságban élnek, mintha a jelenlegi kormányt és többséget sikerül megdönteni; egyuttal biztosítva vannak arról is, hogy a nemzetet retrograd irányba terelve, az a választások napjaiban az ökarjaiba fogja magát vetni.

Épen ezért, mert ez meggyőződésünk a szélső jobb párt felől, nem is tartunk attól, hogy az a jelenlegi baloldal árnyalataival kezdet fogjon a többség megbuktatására s hitünk szerint ezuttal csak is arra fog törekedni, hogy a szabadelvű párt lépéseit figyelemmel kísérve, a tulságokba való átkapást ellensúlyozza.

De ha ez így van, mire valók voltak az alsóházban az olynemű dietők, melyeknek Csanádi, Simonyi Ernő, Madarász, Ugron és társai örvendeknek leginkább; s mire való a főrendek részéről oly támadó állást foglalni el szemben a kormányval és többséggel, a milyent az elsőfoku bíróságok reductiója kérdésében elfoglalt. — No de ezért meg is lakoltak osztán a főrendek, a midőn a szélsőbal organuma eljárásokért megdicsérté.

Nem eszünkünk nagyobb részleteibe annak, hogy van-e kellően részletezett programja akár a szabadelvű pártnak, akár a szélső jobb ellenzéknek s elhagyva az elmélet terét, rá lépve a gyakorlati térre, merjük állítani, miszerint a tényekből ítélve nem nehéz tisztába jöni azon irányra nézve, melyet a ministerium reform javaslataiban követni fog, s a ki a belügyminiszter urnak a hevesi kérdésben adott feleletéből még nem jött tisztába az iránt, hogy a belügyminiszter ur a törvényható-

ságok önkormányzatát fenn kívánja tartani, de oly korlátok közt, hogy azok tul ne hághassák a törvény korlátait s ne emelkedhessenek felébe a felelős kormánynak, az olvassa el a belügyminiszter közelebbiről kibocsátott rendeletét s abból bizonyára tisztába jön a ministerium czéljaira nézve a kormányzatot illetőleg.

Nem nehéz kivenni a ministerium pénzügyi politikáját sem, ha nem bunyujuk be szemekünk a történekt előtt, mert hiszen láthatjuk a költségvetés fedezeti részéből, miszerint a ministerium az adófizetők adókéességét véve tekintetbe több új adónemek behozatását és a régiek némi felemelését javasolta, tehát a lehetőségig magának a nemzetnek önjerején akarja rendezni pénzügyeinket. Aaptalan tehát azon vád is, mintha e tekintetben sötétben tapogatódnánk.

Hogy a bankkérdés és kereskedelmi szerződés kérdéseiben nem bocsátja a ministerium közre külön-külön azon lépéseket, melyeket ebben tett, igen helyesen eszeleksi, mert eddig sem váltak hasznunkra az ily kényes természetű tárgyakban tartott népgyűlések és tulságokba kalandozó hirlapi cikkek.

Azt állítók, hogy a ministerium és pártja programja a tényekből mintegy összeállítható s a midőn ezt pártunk részére állítjuk, nem tehetjük, hogy a szélsőjobboldalnak is meg ne adjuk miszerint magatartásából, az ezen részről elmondott beszédekből s különösen a főrendek házában közelebbiről történektből tisztába lehet mindenki a párt irányra iránt — kevesebb felelős ministerium, több szakvezető annyit, mint a parlamentarismus korlátozása s a dicasterialis rendszer felé való visszalépés, a törvényszékek leszállítása elleni támadása, financiának kölcsönök utján való rendezése, mindmegannyi programmok, elég tiszták arra, hogy mi részünkről el ne fogadjuk.

Ha tehát vidéki elvrokonaink átfutják gondolataikban az eddig történeket, tisztába hozhatják a választókat a választások előtt mindkét párt programjára nézve s mi azon reményben élünk, hogy a választók nagy többsége a józan demokratikus elveken való haladást, tehát a szabadelvű párt programját fogadja el.

Magyar lapok szemléje.

A „Reform” örvend a gondnak s a tevékenységnek, mely tanügyünk körül tapaszteli szellem bálumatos gyorsasággal haladhatott.

Az említett theogoniák szerint a világ úgy az istenhez tartozik, mint a kör kerülete a központhoz.

De ha volt idő, midőn még a világ nem volt megteremtve, mi és hol volt akkor isten, vagy talán az űrben és semmisségben lebegett? Vagyha a világ addig is az istenséghez tartozott, mint annak egy része, nem új ellenmondás-e, egy alakithatlan világyagyot neki m. e. a nyakába akasztani, melyet még úgy sem tud alakítani, mint a szobrász az érczet.

Vagy ha csúpa rom és chaosz volt a mindenség, tudhatott-e abból a leghatalmasabb építőmester is egy jól rendezett házat építeni? S ha igen, még akkor sem teremő volna, hanem csak a világrend megújítója és fenntartója.

És ha van valóban első kezdete a világrendnek a chaoszban, vagy hasonló állapotban, kérdés, honnan származott az a chaosz, vagy űr? ha az istenektől: honnan az istenek? Nem, nem asztót, nem a khaotikus alapja a világnak — mondá a későbbi gondolkodás, hanem a szép és mértékeltjes rendezet, minék a khaotikus és mértéktelen csak háttérre, csak a mértékeltől és törvénytől való eltérés.

A felvirágzó művészet szintén elhagyta haladásban az értelmet s egyszersmind azzal, hogy kereste azon törvényeket, melyek a világban a nemest megvalósítják s feltalálván, jelképileg a muló anyagban az örökkévalót állandósítani törekszik: útát mutatott az ismeretnek, hogy hasonlóan hatoljon be a külvilágba s a látszólag egymásnak ellenmondó tüneményekből a törvényszerűséget kiemélje, kiérezze.

Nem mintha több nem történhetné, nem mintha minden jól történne, de történekt és történekt jó is. Oktatásunknak és nevelésünknek szerinte a sok között egy főhibája van, az, hogy nem nemzeti. Csodás ellentétben áll merész állami aspirációinkkal ezen a téren intézkedéseink gyvasága. Az állam gondoskodik arról, hogy mind a benszülött, mind a bevándorlott németre nézve fölsőlegessé legyen a magyar nyelv megtanulása, mert saját tanító intézeteiben az ismereteket, a tudományt nem méri ki saját fiainak, csak azzal a terhes föltétellel, hogy egyszersmind németül is megtanuljon. Mi lesz ennek a vége? Az, hogy elővendő az idő, a melyben Magyarországon nem lesz művelt ember, a ki egyszersmind németül ne tudjon. Ekkor azután próbáljon a magyar művészet, a magyar időszaki sajtó szépirodalom, tudományos irodalom, és minden a mi magyar, versenyezni a némettel, a mely tömegesen tehát több erővel és olcsóbban dolgozik. És oly viszonyok közt mi fogja föntartani a nemzeti szellemet. Elsőben ez a szellem fog kiveszni, utána a nyelv, mely a paraszt nép szűk körére szorult. Ha magyar állam elég magának arra, hogy állam legyen, kell, hogy nyelve is elég legyen polgárainak akár anyagi, akár szellemi érdekei tekintetéből. Nem elég tehát ezen a téren sem, és kívánt ezen a munkásság, kell, hogy irányra exkluzív nemzeti legyen.

Az „Egyetértés és M. Újság” úgy találja, hogy bármily éles volt is korábban a nézetek ellentéte, őszinteség jellemezte a politikai harcot és a pártok törekvéseit, a Deák-párt meggyőződéssel védelmezte álláspontját, őt erős hittel szállottak sikra elveik igazságáért. De a balközépi taktika, a párt alakulása és a fusio a politikai élet alapjaiává tették a mystificationt, a kölcsönös hamisításokat, a vakmerő hazugságokat, melyek az állam életében a gyanúsított, pillanatnyi előnyöket tesznek a pártélet szabályozóivá és az eszme zavart a nemzet gondolkodásának természetes atmosphaerájává.

A „M. Politika” szerint Tisza Kálmán tizenöt évi pályáján egy pozitív elvet nem mondott ki, egy concret kormányismét nem vállalt be, melyből következtetni lehetne, hogy mely iskolához tartozik? Vagy egyáltalán tisztában van-e magával, valamely politika körvonalai iránt, melyek keretében a napi eseményekhez állást foglaland, ha kormányra kerül. Legfőkébb a megyei előítéletekhez való homályos ragaszkodása jellegző. Ma még is kormányon van. És mint mentő kormány acclamatott-e mindig gyanúsító vagy vakon hívó gyermek nemzet által. Ilyesmire a művelt par-

Végül az is hamis fölvetel, hogy a világ világossága a khaosz sötétségéből állott elő. A magusok az isteneket, világosság nemzőknek is hívták, s a teremést úgy képzelték, mint a hogy ők sötét testek dörzsölése által tüzet gerjesztenek.

Szóval a természet és vallás mezején, a papoknak gyermekded és hiányos tapasztalatai oly csalódásokra vitték, melyek a vallásba évezredekre befészkelődtek.

VIII.
Szóljunk immár a vallással oly közel rokon művészet kezdetéről is. A művészet mélyebb lelkesedés talájan tenyészhetett s ennek a lelkesedésnek fő ápolója a vallás, az ember kézügyességének magasabb, a köznapin tulzárnyalt irányadója.

Azonban századok, talán évezrek teltek el, míg a művészi szép eszménye megfogamzott a lélekben.

A kezdetleges művészet a varázslóknak rémítően rút vonásait utánozza. A mértékelen, a khaotikus-alakitalan és a tulzott vonásai fejlődnek ki elsőben, melyekről a mértékeltjes szép és fenséges formáig nem haladt a történelem előtti korban a művészet.

A műszeményt a műzérékel bíró görögök alkoták meg. A művészet születésének örökeja a görög genius történelmi fölléptekor ütött.

A flamének korában szörnyalokok akarnak fenségesnek tartani. A legelső természet nép nem tudott a vallásos képfaragásnak ezen pontján tulelmekedni.

A mexioi és egyiptomi ősemlekek a Sandwich szigetek mai otromba időjával pl. (óriás állatfej) kinyjított nyelvel, hogy egy szívet elnyeljen teljesen megegyeznek.

Hirdetési díjak:
Hatszor beszűzött garmond sor vagy annak tere 3 kr.
Bővegydi minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelitz Alajos (Wollzeile 22.) Haasensteint g. (Wallfischgasse 10.) Rud. Messe Publicistische Bureau

Nyiltéri cikkek
garmond sorátján 25 kr. fizetendő.

lamentáris nemzetek történektében nincs példa. Ma is várja tőle, hogy mondjon valamit. És mai két rendelet sem jogosít fel megítélni, hogy van-e általán mit mondania? Csak azért is úgy fog-e kormányozni, hogy kormányon maradhasson? Vagy vannak-e magasabb czéljai? És ezek gyakorlatiati-e? Ma sem tudni. E két rendeletből tehát szerinte semmi sem következik. Ha abból áll egész bölcsessége, hogy a jelenlegi törvényhatósági rendszer alapján szigora által remél lendületet adni, a közigazgatásnak: akkor rendelete az új ministerek schablonserű hivatalfoglaló köriratai színvonalán áll, és azoknak sorsára fog jutni.

A „Nemzeti Hírlap” képtelenséget, lehetlenséget kívánna, ha azt akarná, hogy a megyei tisztviselőt közigazgatási functionak teljesítésében ugyanazon korteslád ellenőrizze, mely megválasztotta. Emberileg lehetetlen dolgot kívánna, ha azt akarná, hogy a bizottmány többségének helyeslésével és bizalmával találkozó tisztviselőt a főispán, kinek ugyanezen többséggel pactálni kell s a ki csak addig főispán míg a többség s míg, a megyei kóteriák a kormányval az ő állását meg nem ingatják — felfüggeszse hivatalától azon klik dacára, mely az illető tisztviselő háta megett áll. Ez az ő nézete. De azért ő lesz az első, ki Tiszának tapsolni fog, ha bebizonyítja, hogy a municipalismus mellett a modern kormányzat és közigazgatás lehetséges.

A „Jelenkor” örmöml üdvözlí azt a mozgalmat, mely a társadalomból indulva ki, a házi ipar megteremtésén s annak országossá tételén fáradoz. Iparországgá kell átalakulnunk, hogy a folytonos munka által vetkezzük le azt a nyersséget, mely földmívelő voltunk téltelenségéből fejlődött ki. Iparországgá kell lennünk, hogy ne függjön boldogságunk a jó terméstől s egy rossz termés ne okozhasson társadalmi és politikai krízist. Ha iparországgá sikerül átalakulnunk, akkor egész társadalmunk új jellegét ölt s nemcsak az anyagi, hanem a szellemi erősség, garantíait is megnyerhetjük. — Egészen más szemekkel nézzük a kormányzati elveket s mindnyájan hozzájárulunk a rend és a szabadság megszilárdításához.

BELFÖLD.

Déva, május 9.
Városunkat 35—40 idegen honvédtiszt, élenkűti, a kik csatáriskolába gyűltek ide. Össze sokkal nagyobb élénkségre van kilátás, ha betelik a szomszéd Hunyad remény-

Nincs különben a dolog a kezdődő költészettel. A papok és dalnokok mondásai- tanaiban a szép, kötött formának, híre sines; az ittas örmörivalgásokban a dallamnak nyom sines.

Ugyanez áll a mai indiának vallásos tánczairól és zenéjéről, mert tudjuk, hogy a dalnokok és magusok lelkesült beszéde-költészetté magasodott, a boldogság emelt hangja énekké, változott (kísérve kiszáritott állatbőr, kő, fa stb. hangjával) és a magas örm okozta mozgás keoses tánczozá nőtte ki magát.

Ime a művészet és a vallás közti benső rokonság, a fenséges és felelő mozzanata által.

Ez okból a művészetek sajátképi művelői, a történelem előtti korban, a papság, s innen érthetjük, hogy miért volt oly sok a művészet némely ága, pl. költészet és zene a vallás szolgálatában.

A művészet szerföltött lassu fejlődésének első oka a vallás igen csöndes haladása, másik a phisikai nyomorok, mert még akkor a teremtmények számára szép és kellemes kevés volt; ellenben a bánat, nyomor, betegségek, éhség nagyon gyakran meglátogatták a tehetetlen embert.

És mégis, a siralomnak és völgyén is nézhette-e az ember a nagy természet tüneményeit ama boldogító érzet nélkül, mi az érzéket erkölcsi békére hangolja, a szellemet pedig a szép formára vezeti.

Nem valószínű-e, hogy az őskorban gyakran égetekített magusok és csillagvizsgálók lelküket beszédeiket szabáyszerű alakba foglalták, s ezzel egy lépést tettek a művészet templomának ajtó felé.

Felméri Lajos.
(Folyt. köv.)

kedése, hogy királyunk eljön megtekinteni a hires ősi várat.

A mult ószon itt járván József fhrg. megígérte, hogy figyelmeztetni fogja ő felségét Hunyad szépségeire.

Most közelebből az új főispánt Pogány Györgyöt várjuk. E hó 18-án fog érkezni Ugy van megállapítva, hogy Piskiig elébe megyünk; ottan üdvözlölni fogja az alispán, a városszélen a polgármester s bent a megyeházban Kaskántin főjegyző.

Mellesleg megemlítem, hogy nemrég né-mely lapban Kaskántiúnak írták főjegyzőnek nevét.

Pedig a mi főjegyzőnk nemcsak magyar ember, hanem még kalvinista is a mellé; s nemcsak kalvinista, hanem épen volt enyedi deák.

Barcsay László volt főispántól is ékes-szóló főjegyzőnk bucsuzott el a tisztikar élén; s ugyan ő később az osztatlan tiszteletben áll-ló volt főispántól, a ki nagy miveltség-gel egyszerű nemes módort és családias életet párosítva, a nöégylet helyes vezetése által egy leányiskolát létesítve, méltán tekintetett a vár-megye első asszonyának.

Az új főispánnak teendője lesz sok; de nagy akadályokba nem igen fog ütközni. A ro-mánok több év óta aránylag szelíden viselik magukat. Csak Zarándból ha átfúj néha egy-egy élénkbb nemzetiségi szél.

Megtörténhetik ugyan, hogy ha a jobb-oldali ellenzék úgy megizmosodik, a mint re-ménykednek némelyek, a kétféle osztott magyar-ság között megint életre ébred a román nemzeti politika.

No de azért vezetők a vezetők, hogy az ilyen eshetőséget kerüljék ki bölcsen.

Annyi igaz, hogy itt még nem történt meg a fusio; s csak sejteni lehet, tudni biz-tosan nem, mekkora pártba számíthat egyik s másik tábor.

A képviselőjelöltek iránt sincs megállapo-dás. Hátszegvidéken legtöbb kilátása van Mara Lőrincz volt balközépnek. Rebesgetik, hogy B. Józsića Lajosnak egy fia is fellépnek ott a jobboldali ellenzék részéről.

Hátszeg és Hunyad városok és a marosi kerület jelöltjeiről annyi sem tudható.

Ha többet tudok, többet írok.

R. 1.

Hunyad-megye állami és községi iskolái.

Jelentés az iskolatanácsban, 1875. május 4-én.

Aláíróinkról van szerencsém ez alkalommal a kö-vetkező előterjesztést tenni.

1. Hunyadmegye területén működik jelen-leg: községi iskola 18, állami 8, a kétféle együtt 26.

2. Ezekben tanít: községi-tanító 20, ál-lami tanító 15, összesen 35.

3. A tannyelv ezek közül: magyar 5 községiben és 8 államban össz. 13-ban, román 5 községiben és 8 államban össz. 13-ban.

4. A tanítók közül magyarul tanít 21, románul 14.

5. Ezen iskolák közül működésének első évében van községi 14, állami 6. A második évben: községi 1, állami 1. Két évnél régebben is működött állami 1, községi 3, össz. 26.

Bécsig és Bécsről.

(1875. mártius—április.)

(Folytatás.)

Messalina elmondja, hogy már gyermek-korukban s fiatalágukban mily ellentétesek voltak jellemeik s mennyire gyűlölte már akkor Arriat, ki míg ő a hir s szerencse útját választotta, mindig az erény útján haladt. Ka-ján örömmel adja tudtára Arrriának, hogy mennyire örvend őt és egyetlen bálványát fér-jét hatalmában tudhatni, készüljön a végsőre, mert ő mint Claudius császár helytartója fel fogja használni az alkalmat s nem kegyelmez.

Arria önmegadással és megvetéssel hall-gatja Messalina dühöngéseit, szeméi csak férjén csüngnek, aggályteljesen lesvén annak arczán a hallottak hatását.

Narciss, Vettius Valens, Silius és Ca-purnianus néma szemlélői a jó és rossz nemtő közt folyó szóharcnak; a betegségben és fog-ságban elgyengült Cäcina Pätus önmagába mé-lyedve áll s mi férfiaságot sem tanusít.

Hirtelen belép önké Messalina rabnő-je s tudatja uradjével, hogy az ifju, ki má szerelmi találkára a palotába rendelt, már itt van s nem ismervo a helyet ki hol van, meg-ütöddve a fényen és pompán, nyugtalankodik. Látni e szavakra a változást, melyen Messalina egész valója átment, valóban nagyszerű volt, a csak imént dühtől és gyűlölettel elragadt nő szerelemre hevül s eltávolítva mindenkit, jut Glaukenek, hogy siessen az ifjut elővezetni, míg maga egy monologban mondja el, hogy mennyire vágyott mindíg egy ifju romlatlan szív első szerelmét bírhatni s ime végre meg-adatot neki egy ismeretlen ifjuban.

Glauke bevezeti Marcus Paetust, az Ar-

6. Látogatja ezen iskolákat összesen: 1900 gyermek. Azok közül esik a 13 magyar iskolára 1100 tanuló, a 13 románnyelvűre 800 tanuló.

7. A magyar tannyelvű iskolába járó gyer-mekek közül magyarnak mondja magát 400, románnak 600, németnek s egyének 100.

8. Azok közül a kik magokat magyarok-nak mondják: iskolába léptekor tudott magya-rul 120, nem tudott 280.

Ezek szerint a magyar tannyelvű községi és állami iskolákba járó gyermekek közül csak-nem 1000 (ezer) ezen iskolákban tanulja a ma-gyar nyelvet.

Csak megjegyzem itt, hogy a megyében levő felekezeti, társulati és magán magyar tan-nyelvű iskolákba is számos más ajku gyermek jár. Intézkedtem, hogy azok felől is adhassak tiszta kimutatást. Most azonban csak az álla-miakról és községekről kívántam szólni.

9. A mi a nép bangulatát illeti, ezen isko-lák iránt, az a legörvendetesebbnek mondható. A magyar tannyelvű iskoláknál is tiszteletben tartatik a nép anyanyelve. Magyarázat közben használtatik, sőt gond van fordítva arra is, hogy a magyar olvasás mellett anyanyelvükön is tanuljanak meg olvasni a gyermekek.

Meggyőződve a nem magyar ajku nép saját nyelvének és nemzetiségének ezen tiszteletben tartásáról, önkénytelen és nagy örö-mel viszi gyermekét ezen iskolákba.

Bizonyoságot tehetnek erről azon igen tisz-telt iskola-tanács urak, kik társaim voltak ezen iskolák létrehozásánál s társaim azok felügye-lésénél, tovább fejlesztésénél.

Meggyőződhetek már is nem magyar ajku polgártársaink, hogy a felállított állami népiskoláknak épen nem célja őket elmagya-rostitani. Miveltséget visznek közéjük az isko-lák: az a főcél; e mellett alkalmat nyújtanak hogy a minden állampolgárra nézve oly szük-séges állami nyelvet megtanulhassák az illető vidékek gyermekei.

Ha erőszakos magyarosítási szándékaink volnának, nem érnék célzt s legyőzhetlen ellensé-ges indulatot támasztanánk.

Ha tiszteletben tartjuk minden állami-polgárnak nemzetiségét és anyanyelvét, maga a nép önzönlik az állami nyelv megtanulására s mind erősebbé válik a közösség érzete, bonfi-társaink közt.

Tiszta románnyelvű községi iskoláknál maga a nép sürgeti, hogy a magyarnyelv is taníttassék. S hátrá ezen iskolák még nagyon ifjak, a nép sürgetésére már megkezdette a magyarnyelv tanítását három tanító: a labol-nai, brettyei és borbáti. Ezen iskolákban a nép helyes ösztönéből támadt. A mi kötelessé-günk az, hogy nyílt és méltányos eljárás által tartsuk fenn, sőt neveljük erősítsük a bizalmat.

En bizonyosan nem kívánok akaratja el-len megmagyarosítani senkit, s ezt, hiszem, önk is osztják; de öhajjuk mindnyájan, hogy az állami magyarnyelv ösmere terjedjen Magyar-ország polgárai között.

Ha ezt az elvet követjük nyíltan, lesz gyors és nagy sikere.

10. Jövőre meguyíttatni tervezem: a V.-Hunyadi és kis barcsai állami nép-iskolákat; Piskiban egy osztályt, s felső Szil-váson egészen új községi iskolát bérházban.

ria és Cälina egyetlen fiát, ki Rómába jött — hol addig soha sem volt — hogy atyja meg-mentésére mindent elkövesse; ki véletlenül megismerkedett Messalinával s nem tudva, hogy ki az, kit szeret, elragadtatva bája által halálosan beleszeretett s most a találkára meg-jelent.

Az ifju bámul és csodálkozik az őt kö-rülvő fény és pompa fölött, nem is gyanítja, hogy hol van, mig egyszerre megpillantja a nyugágyon fekvő imádotját s szerelemittason annak lábaihoz omlik s itt következnek egy le-nem irható szerelmi jelenet, mely a darabnak egyik fénypontja s mely igen csattanósan azzal végződik (s vele együtt az első felvonás), hogy a kissé kiöcsudott Marcus igen természetesen kíváncsiságból vágyik megtudni, hogy a fényes palota kié a hol vannak, mire Messalina nem állhatja, hogy meg ne mondja, hogy a palota az övé s ő Messalina.

Az ősi éretyekben növekedett ifju, ki Messalina nevétől csak iszonyodni és undorod-ni tanult s benne szemlélte Róma megromlottját s az erkölostelenség megtestesülését s atyja, anyja halálos ellenét — kedvesében e nőt tanulja ös-merni; felugrik, borzadova hátul — de Mes-salina felkél, utána megy, nem kérleli, nem engeszteli — biztos ő az ifju fölötti hatalmá-ban s még akkor sem ijed meg, midőn a majdnem esztét vesztett ifju elmondja, hogy ő ki, ő a Róma császára ellen fellázadt s hősi-ességéről, ugy szabadelvű gondolkodás módjá-ról ismeretes Cäcina Pätusnak s az éretyekben gazdag Arrriának, Messalina élő ellenségének, fia. Végén a szegény ifju megint rabigába gör-nyed, elfeledi múltját, atyját, anyját: mire Messalina örömben kivilágíttatni rendeli a csá-zári kerteket s egy orgiára adja ki paransa-it, mikben ő nagymesternő.

A gyanakvó Narcissus Messalina vetély-

Ezek ügyei annyira fejlődtek, hogy ősz-re bizonyosnak mondható a megnyitás.

Foly a tárgyalás az iránt is, hogy Al-gyógyon és Alpestesen állami s Lindsinsin községi iskolák szerveztessenek. Részemről igye-kezni fogok, hogy ezek is nyiljanak meg az időn.

Kellene felállítani sokkal többet; s le-betséges is, hogy őszig járul ezekhez még vagy e y.

Hanem igen sokhoz kezdeni egyszerre nem célszerű, mert szerfelett sok a költség és sok a teendő a már meglevők fejlesztése és ki-egészítése körül is.

De nem is vezethetne sikerre, mert új és képzett tanítókra csak korlátozt mértékben szá-míthatunk.

Hozzávetőleg számításon szerint már meg-lévő és ősszel megnyitható iskoláinkhoz kell vagy 15 tanító. En örülni fogok, ha annyi, vi-szonyainknak megfelelő alkalmas egyént kap-hatunk.

Mert Hunyadmegyében a legtöbb isko-lánál okvetetlen szükséges tudni a tanítónak magyarul és románul s néhol németül is. — Ilyen egyén pedig a jól végzett s megnyerhető tanítók közt távolról sincs annyi, mint amennyi nálunk szükséges volna.

Rómán tannyelvű új községi is-kolát az időn épen nem szándékom nyitni, mert lehetetlen.

(Vége következik.)

KÜLFÖLD

Kolozsvár, május 11. 1875.

Harczias hírek keringnek ismét. Nem rég a berlini „Post“ ütött nagy zajt ismere-tess czikkével, gyanusítva Franciaországot, hogy háborút akar és lassanként arra készülődik. Alig mult el e czikk hatása, már a londoni „Times“ nyitja meg hasábjait új harcziás hi-leknek. A most nevezett lap párisi tudósítója ugyanis azt írja, hogy a porosz katonai párt mindenáron háborút akar Franciaországgal, miután szálka szemében az, hogy a franciaia köztársaság oly hamar kiépülte a háboru ál-tal ütött sebeket, hogy oly hamar rendezte hadsergét és pénzügyeit. Az angol lap párisi levelezője szerint a német s orosz császárok ta-lálkozni fognak a nyáron, és köztök a beszéd fő tárgyát az fogja képezni, hogy legyen-e há-boru Német- és Franciaország között. Az an-gol lap igyekszik megcafolni e hírek valódisá-gát s kellőképen oda tartja Németország személebe a tükröt, mondja, hogy mily szerfa-iet nagyot vétne Európa szemében, ha meg-szegné azt a békeszerződést, melyet aláírt.

Tagadhatlan egy részről az, hogy Né-metországban nem jó szemmel nézik a szer-vezkedést, békés felvirágzást és gyarapodást Franciaországban, nevezetesen a franciaia had-sereg szervezése szurja a szemét Németország-nak; másrésztől az, hogy Franciaország nem felelhető a szenvedett nagy vereséget. Mindez köztudomásszerű dolog, s mint látszik a két fél igyekszik is kölcsönösen egymást azzal gyanu-sítani a világ előtt, hogy háborút akar indíta-ni. Mindazáltal tagadhatlan az is, hogy mig Franciaország még nem fejezte be készülődé-seit teljesen, másfelől Németországnak is ott-hon sokkal több dolga van a belviszályok nem

társa sejtí a dolgok állását s megtudja vala-hogy a rendezvons helyét s hozzá fog a dol-gok összebonyolításához. Messalina Marius Pa-etius iránti határtalan szerelmében elfeledi egy pillanatra Arria iránti gyűlöletét s a császár által reáruházott teljhatalomnál fogva Cälina Pätust egy Arriat is szabadon bocsájtatja, utóbbiak barátjuk Burea Soranus római senátor házába vonulnak s a most következő jelenetek az elgyöngült és elbetegedett Cäcina és neje közt valóban meghatók; midőn elmondja Cäci-na Soranusnak, hogy mily kincsét bír ő neje-ben, ki midőn ő és elsőszülött fia halálosan betegen fekdünnének a sátonak két külön osz-tályában, eltitkolá férje előtt lelki kinjait, mi-ket fiának mindinkább rosszabbodó állapota miatt szenvedett, el a kétségbeesést, a végzetellen anyai fájdalmat.

Vidám kedélylyel mondá, hogy fia jobban van s midőn az meghalt, titkolá halálát mind-addig, míg férje egészen felgyógyult.

Ez által szerző mindinkább gyaníttatja a bekövetkezendőket.

Beszéde közben Cäcina, ki fiának Romá-ban való időzését tudta, több ízben küldi rab-szolgáját Kalliaszt, fiának felkeresésére, ki mind-annyiszor visszajő s mondja, hogy nem tudja hol van, nem kapja.

Végre Soranus határozza el magát felke-resésére s elmegy. Cäcina Kallias által nyug-helyére viteti magát s lenyugszik. E közben Arria ismeretlen kezektől levelet kap, melyben értesül, hogy fia aljas szerelmének Messalina iránt közönsi ő és férje szabadságát s hogy ha meg akar győződni, legyen ma éjjel a császári kertekben a Vénus templom közelében. Kép-zelhetni mily sulyosan érte Arriat a csapás, kétszeresen van megsértve büszkeségében és anyai szeretetében s midőn kétségbeesésében jajokra fakad, akkor ébred fel Cäcina s hívja

annyira kiegyenlítésével, mint inkább leveré-sével, hogy sem most egy kockázattott had-járatra komolyan gondolhatna. — Sajátság-o-san coincidál különben ez újabb puskarporhan-gu hírek szárnyarabocsátásával a londoni orosz követnek: Suvaloff grófnak Berlinben időzése és értekezése a német császárral és Bismarck herczeggel.

Görögország. A mióta Görögország o-clasikus dicső napjai letűntek, talán soha sem foglalkozott oly nagy mérvben a görög-or-szági viszonyokkal az európaiközvélemény, mint jelenleg. Király, parlament és nép teljes me-g-hasonlásban van ott egymással, s ha talán a köztük fennállni öhajtott békés egyetértés meg-nem találja a kellő medret: az ország sorsa felett ismét el fog vettetni a kocka, mi által maga az európai sulyegyen is könnyen fel-billenhet.

A parlamentben két ellenséges tábor minden törvényes és törvényellenes eszközökkel küzd egymással élet- és haláltusát; a király nyíltan és alattomosan szövethet a nép által gyűlölt reactionárius párttal, mig maga a nép fölkorbaesolva szenvedélyeiben, mindennap ké-szebbnek mutatkozik a végsők megkísérlésé-re is.

Midőn az országot domináló ellenzék ki-lépet a parlamentből: a király nem csak hogy fel nem osztlatá azt, hanem — bár ha-tározat képessége is megszűnt az által — to-vábbá is együtt tartotta s oly törvényeket ho-zatott vele, melyek fellázíták ellene a közvéle-ményt.

Az ősz Kanaris (tengernagy) hiába fi-gyelmzettette eleve a királyt a veszedlyre; elein-te nem hallgatott rá, s midőn későbbben új ka-binet alakításával bízta meg, már akkor el-nem fogadhatta, azt tudván, hogy tartós életü kabinetet az oppositio nélkül nem alakíthat.

Későbbben a király politikai színezet nél-küli kabinetet akart rögtönözni, hogy időt nyerjen s erre nézve a párisi görög követet Kunduriotist hazahivatta, s egy ily kabinet összealkotásával bízta meg. Ez meg is kísérlet-te az alkudozást az ellenzékkel, de attól visz- szautasítottat. A király titokban a gyűlölt Bulgari és Gribas exminiszterekkel tart, kiket előbb-utóbb ismét a kabinetben öhajtana látni. E mellett a legilloyalisabb eljárás követetik a jobberzelmű hivatalnokok s a katonai főtisz-tekkel, kik vagy mellőzötnének, vagy letétetnek. Ily viszonyok között csak egy gyújtó szikra kell s a lázadás aknája irtoztatóan föl fog rob-banni.

Livadia tartomány már meg is tagadta az adót, s a végrehajót katonaságot a nép le-fegyverezte. Az ellenzék sajtó minden nap job-ban izgat s nyíltan ajánlja az adómegtagadást, miután a parlament érvénytelen törvényeket hozott.

A legtekintélyesebb testületek felirato-kat intéznek a királyhoz a törvénytelen parla-menti végzések ellen. Szóval, Georgius király minden hatalmas család összeköttetéseit daczára is oly kritikus helyzetbe juttatta magát, hogy ha még idejekorán kiegyezési módozatot nem talál, könnyen koronáját vesztheti.

Könyvismertetés.

Carte de lectura romanéscă pentru scöle-le române primarie întocmita de Visariou

nejét, kitől fia Marcus után tudakozódik. Mily önnuralom, mily irtoztató lelki erő kellett ahoz ekkor legyőzni önmagát, biztatni az atyát, a férjét, vidámnak látszani. Következik a kerti jelenet, közepén a Venus temploma, mely előtt Messalina és Marcus édelegnek, mig végre utóbbi anyjának megjelenése s Marcus, oh Marcus! kiáltása, ki többször vonul el egy nyi-tott ablak előtt, felzavarja s mintegy magához téríti.

Uj jelenet: Marcus a Soranus házában keresi szülöt; a kétségbeesett Arria egy mo-nolog után függönyök mögé rejtőzök, de nyő-szörgése elárulja s a függönyt félrevonó Marcus anyjára ismer.

Tableau! „Rühr, mich nicht an mit den Händen, mit denen du nur jetzt die Mes-salina umfasstest! Blick mich nicht an mit den Augen, mit welchen du in Messalinens Anblick schwelgest.“ Marcus a legnagyobb konfliktusban van fiai szeretetével, szerelmével, kötelességérzetével s nem tudja, hol ki s hol be; mig anyja mint igazi római nő csak azt az utat látja, hogy fia magát tisztázással megölje. S a fiu meg is teszi; ekkor fölébred az anyai szeretet egész hatalmával, az anya fiára veti magát és keservesen megsírja. Egyszersmind fel fogadja, hogy Cäcina sohasem fogja megtudni, hogy valóban miért ölte meg magát Marcus.

Cäcina elő viszik fia hulláját, ki így lát-ja viszont Marcust; de alig hogy Soranus és Cäcina siránkoknak rajta s utóbbi panaszkö-dik, hogy minden reményét jövő nagyságról és fényről eltemeté fiában s Soranus elmondja, hogy a Cäcinát imádó római nép mennyire megütödt az eseten s hogy még most is annyira rajong régi consuliáért, mikép kéne őt bármely pillanatban császárául kikáltani. Cae-cina egy pillanatban felbuzdul, elfelejti gyöngé-

Romanu. A trei'a editiune.

Magyarul: Román olvasó könyv, román elemi iskolák számára szerkesztette Román Vi-sariou. Harmadik kiadás. Ara? . . .

Hogy hol és mikor jelent meg ez a 158 levélre terjedő olvasó könyv, azt csak onnan lehet sejtteni, mert az első lap aljára egy hü-velyk széles rózsaszínű papíros van ragasztva, melyre e van nyomtatva: „Libreriei S. Filtsch (proprietatea lui J. Spear) Sibiu, Piatia mi-ca Nr. 424.

A könyv tehát Szebenben Spear Gyula tulajdona s kapható Filtsch könyvkereskedés-ben, de áráról nincsen szó. Hogy miért ragasz-tott ezen rózsaszínű papíros a könyv első lapjának aljára, azt könnyen kitaláljuk ha a könyvet átolvastuk. A könyv ugyan-e, a Bach-Schmerleng világban érte meg a harmadik ki-adást is és ezt mai nap a vevőnek nem jó tudni, hanem a kinek szüksége van, az vegye meg, aztán lássa, hogyan elégíti ki belőle ge-ografiai és történelmi tudvágyát. Azonban ne rohanjunk ajtóstól a szobába, hanem menjünk be egész becsületteludással.

Van benne összesen 126 olvasmány s köztük igen sok kitünő darab.

A beosztás ellen pedagógiai szempont-ból azt a kifogást tehetni, hogy az első olvas-mányon kívül a 2-iktól a 25-ig terjedő a könyv hátulsó felébe kellett volna besorozni. Ugyanis, előbb kell vala érzéki egyszerű és összetett fo-galmakat szerzettetni s csak aztán átmenni az elvont fogalmakra. Nem képzelhetek olyan okos g-ermeket, kit előbb lehetne megtanítani a ba-rátság, szülei, testvérei, Isten iránt való szet-et fogalmára, ha Syrák könyvéből vesszük is az anyagot, mint a házi állatok s általában a gyermeket környező tárgyak fogalmára. Ta-pintatos tanító nem is fogja ezt a tanmenetet követni s szerző is átláthatja, hogy ez így nincs lélektanilag rendezve. Ezen azonban köny-nyen segíthet a 4-ik kiadásban, mert erre ok-vetetlen szükség van. Szerző figyelmét nem ke-rülhetné ki az a képtelenség, a mit a 101-ik olvasmányban előad.

Ennek az olvasmányoknak címe: „Impera-ti'a Austriei“ az az „Osztrák Császárság“ se-bben a Császárságban nyit országok: Ungá-ria, Voivodina serb és ca — s serb vaj daság — Banatul utimisia nu és Tra-nsylvania. Szerző igen jól tudja; hogy ez ma nem ugy van s hogy neve alatt még is ilyen hamis pórtékát árusít, ez nem mutat al-kotmány iránti tiszteletre. Annyival szembe-ötöljeb ez a hamis felosztás, mert Moldva-Olá-hország épen ezen olvasmányban e néven for-dul elő; „Románial“ tehát ott unióról, ideha-za pedig a legbada rab disunioról tanul ebből a szegény román gyermek. Hasonlót kell mon-danom a 112-ik olvasmányról, a melyben Erdély ösmertetvén, ott végzi az olvasmányt, hogy Mária Terézia Erdélyt 1763-ban nagyfe-jedelemsséggé emelte s ide punctumot tett; ho-lott szerző épen úgy tudja, mint minden ha-zafinak tudnia kell, hogy Erdélytől történt va-lami 1848-ban 1867 ben is. Csudálatos, hogy mennyire kerülgetik ezt az Uniót a román tankönyvrők, mint macska a forró kását! Ha Buk ures tben vagy Jászvásárron o nlyan tan-könyvet írni valaki, a mely az uniót elhallgat-ná, biztosítom, hogy Majoresco román kul-tusminiszter nem nézné el behunytt szemmel. Hát a román sajtó? Na hiszen csak kerülne annak szájára!

ségét és öregségét, de aztán megint összeom-lik és ekkor megjelenik Messalina, ki kérdése-re, hogy ki halt meg itt, daczára Arria min-den ellenintésének, a siralmas választ kapja, hogy Marcus Paetus.

Rohanva jó le a lépcsőkön, megáll a hulla előtt, leemelni akarja a halotti leplet, mit Arria meggátolni törekszik, látni akarja őt még egyszer.

Az ugy szerelmében, mint fájdalomában féket nem ismerő Messalina, ki semmi nem-sebb felemelkedésre nem képes, fel akarja éki-teni a halottat saját nyaklánczával, Arria ezt nem engedi s iszonytatóban küzd magában, hogy vajjon elárulja-e a titkot, itt férje jelen-létében, hogy miért halt meg Marcus. Végre is nem tűrhető tovább fia holttestének meg-szentségtelenítését, lerántja fiáról az éktelen nyakiánczot s azt Messalina lába elé dova megmondja a választ.

Erre egész rettenetességében fölkel Messa-lina addig elfojtott gyűlölete Arria iránt, dü-hében határt nem ismer, előparancsolja az öröket s Cäcina Pätust egy Arriat, mint ja császár helytartója halálra ítéli és pedig ugy, hogy Cäcina enmagát ölje meg. Az elgyöngült Cae-cina ugy látszik erre nem képes s Messalina szemében már-már a kaján öröm villama su-gárzik fel ellenfelének gyávaasága fölött; midőn neje buzdítására, bátorítására. feddésére össze-szedi magát Cäcina és a gyilkos vasat szívé-be döfi, Arria férjének és fiának ily borzasztó halálát nem tudja elviselni, s ki addig oly bá-múlatoos lelki erőt mutatott, összerokad, szíve megszakad és halva rogyik férje holttestére. Az ötödik felvonás Messalinát a maga aljas-ságában tünteti fel előttünk; Silius a maga férfiatlan gyávaaságában és Messalina bünhödé-sével végződik, a midőn is Narcissus a bosszúálló agygal.

(Folyt. köv.)

Alapítvány Kolozsvár Központi Egyetemi Könyvtár

Fundatia pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.

Nem hallgathatom el, hogy szerző is mily agy kedvét találja azoknak a szegény dákoknak a kipusztításában. Poporulu daci fu sten-
 1. cu totulu de pe locurile aceste, azaz, dákok egészen kioltatott ezen helyekről, már t. j. a románok ősei által. t már Decebál megöli magát, de hogy hol? szerző nem tudja... Igen de Petri Vaul Szármisegethusába aprítja le a dákokat Decebállal együtt, szerző tovább hozza és pesiészulu Turdei, Tordarónáján endezi a vérfürdőt. A tanuló itt már melyik-
 2. ek fog hitelt adni? Nem jobb volna ezt a érfürdőt a népiséklakból a gymnasiumokba zámmúzni?... Ott okosabb tanárok vannak s hajd elbának okosabban vele.

A t. olvasó most már kitalálta nélkü-
 3. em is, hogy mire való az a rózsapiros papi- oska a könyv eljén. Könyvársi üzérkedés és nem egyéb. Valószínű, hogy sok eladni való pél-
 4. lány van kézalát's azért a Szerbvoioi-
 5. lináért és Banatulu Timisiánáért nem maradhat a tulajdonos nyakán. Trefort
 6. miniszter mit fog mondani felőle? Bizonyosan nem fogja tőlünk kérdeni.

Vederemo!

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Buda-Pesten május 11. 10. ó. 25. p. d. e.

Érkezett, május 11. 11. ó. 15. p. d. e.

**Wenkheim és Szende minis-
 7. terek tegnap Fiuméba utaztak
 8. s magokkal viszik a tróbeszéd-
 9. et. A képviselőház tegnap a
 10. vasuti meghatalmazást kezdetár-
 11. gyalni; a vita igen élénk.**

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 11. 1875.

— **Tegnap** „Jakab ur” Leory vigjá-
 12. téka mulattatá színházunkban a kevés számú közönséget. A darabban magában nem sok ér-
 13. tők rejlik s hogy egy estén át mégis képes le-
 14. kötni a nézők figyelmét, azt csak annak kö-
 15. zönheti, hogy a szélsőségeket meglehetősen, sőt tulságosan csoportosítja magában. Egy bor-
 16. zasztó hirbe kevert unokaöcs (Jakab ur), ki azonban csodálatraméltóan jobb azoknál, kiknek
 17. szája tele van az ó gyalázatának és borzasztó-
 18. ságának kürtölésével, másfelől agyon dicsért s a család kebelén ápolgatott iparlovag-pióczák
 19. (Bonnegrace és Chambry) képezik a cselekvény kiindulási pontját. E két elem küzdelme húzó-
 20. dít keresztül a darabon, de úgy, hogy a tu-
 21. adjoudképeni cselekvény csak a második felvo-
 22. násban kezdődik s az első felvonás nem egyéb, mintaszemélyek bemutatása henye jelenetekben.
 23. Azonban színészeink kedves játéka mindent kipótolt. Kovács Gy. (Jakab) kitűnő hangu-
 24. latban volt, nemkülönb Szentgyörgyi is, ki bár csak oda vetett szemekkel, de azonnal fel-
 25. ismerhető alakot adott. Szerepét azonban job-
 26. ban is megtanulhatná, valamint Krasznai is (Chamby), ki különben szintén helyes alaplób
 27. fogta fel szerepét. Elismeréssel kell szólnunk Boér Emmáról (Blanke), kinek bár az ily faj-
 28. ta leánykák nem tartoznak szerepkörébe, igye-
 29. kezete mégis sikert mutatott fel. Némethy Irma, Philipoviczné, Földényi kielégítően mű-
 30. ködtek.

— **A „Victoria”** biztosító társulat a vé-
 31. rősi rendes közgyűlést tegnap tartá meg a vá-
 32. rosház nagy termében előbb Simon Elek alelnök vezérlete alatt, később pedig az ugyan-
 33. azon időben a megyei gyűléssel elfoglalt gróf Eszterházy Kálmán megérkezését, a rendes
 34. elnök foglalta el az elnöki székben. A részvé-
 35. nyesek a szokottnál nagyobb számban jelentek meg, különösen a vidékről, mint halszott né-
 36. mi agitiatio indultán meg köreikben, legkivált Tordán, Szamosújvárt és Abrudbányát, a mi-
 37. ért az igazgató választmány ez idén sem ja-
 38. vasolta a részvények után osztalék kiadását. Az igazgatóság által nyomtatásban közreadott
 39. évi jelentések, melyeknek közlését kénytelenek vagyunk lapunk holnapi számára halasztani s
 40. még teljesebben az írásban beadott vezérigaz-
 41. gatói jelentés azonban teljesen világosságra helyezék az igazgatóság ez ideokolt eljárásá-
 42. niután a volt vezérigazgató idejéből átszáma-
 43. zott bajok: a szállítványi üzletnek, a „Nem-
 44. zeti” megvásárlásának veszteségei s magának a mult üzleti évrnek mostohaasága sokkal eszé-
 45. yesebbnek bizonyították a jövő érdekében való óvatosságot, hogysem az egykori szem-
 46. káprázató kimutatások és veszteséggel adott osztalékok folytatását. Az igazgatóság egy-
 47. zersmind számos tényrelyt bizonyította, hogy az ésszerű üzletvitel és a takarékoság helyes
 48. utjára tért s így biztos kilátás lehet rá, hogy a szakszerű vezetés már a közel jövőben meg-
 49. termi a kívánt gyümölcsöket, kivált miután a biztosító közönség méltó bizalma folyton növe-
 50. vőben van e derék társulat iránt, mely csak a mult évben is 1.274.599 ft kár összeget fize-
 51. tett ki s mint a nyilvánosság terén ismételtlen megjelent elismerő iratok tanusítják, a legpon-
 52. tosanban és méltányosanban tön eleget a köz-
 53. zönség jogos igényeinek. A közgyűlés épen ezért méltó elismeréssel fogadta az igazgatóság

derék törekvéseit, a mult évi számadásokat hely-
 54. yeknek találta s azok iránt az igazgatóság-
 55. nak a mentvényt megszavazta s a tárgysorozat többi pontjait is ellátta a delutánra is átnyult
 56. gyűlés folyamán. Annál nagyobb megbotrán-
 57. kozást szült Kővári Lászlónak insinuatikkal, alaptalan feltevésekkel telt többszöri felszólá-
 58. lása, ki úgy látszik maig sem tudta megemész-
 59. teni a fölötti bánatát, hogy egykor ő is igaz-
 60. gatója volt ez intézetnek, ma pedig csak ki-
 61. vülről képtelen a savanyu szőlő felé kacsingatni. Jellemzők voltak azon vádjai, melyekről az-
 62. tán a vezérigazgató kimutatta, hogy azon idők miveitelt sujtják, midőn még Kővári ur is
 63. igazgató volt, valamint azon „anedotái,” melyekben minden pozitív adatok nélkül egyes
 64. tisztviselők becsületében gázolt. Az estől órák ban megejtett szavazás eredménye különben a
 65. következő vala: Választmányi tagok lőnek: Bokros Elek, Lészay Ferencz, dr. Szombathelyi
 66. Gusztáv, b. Bánffy Dániel, Gyarmathy M. Kővári L. A számvizsgáló bizottság tagjai: id. Merza Jo-
 67. achim, Kállai Lajos, I. Bányai Károly, Gazsi József, Tamási Tamás, Zatlér Mihály, Tömösváry
 68. Miklós, Vikol Ant., Szentgyörgyi József, Benigni Sámuel, Ez utóbbi bizottságot egyszersmind arra is
 69. utasítja a közgyűlés, hogy — más hasonló névű társulatok példájára — a tíz évi fennállás cik-
 70. lusának bezárultával összesleges kimutatását ké-
 71. szítse el a társulat egész activ és passiv állá-
 72. ságának, valamint megállapítottat a tisztviselők nyugdíjintézetének szabályzata a társulat az
 73. alaptörvény évi 500 firtal járulván, fontartván még azt a jogot is magának, hogy az alap-
 74. szabályok értelmében az évi nyeremények bi-
 75. zonyos százaléktól esetről-esetre ugyan e célra fordítandja. Ezek valának a közgyűlés főbb
 76. momentumai s a részvényesek, mint látszott a jövő és a mostani vezetés iránti bizalommal
 77. távozta a közgyűlésről, mi részünkről is óhaj-
 78. tván, hogy e derék hazai intézetünk virágozzék soká!

— **A lövész-egylet** május 17-ikén Pündkösd másodnapján tartandó majálisára a közreműködést a „Dalkör”-az egylet iránti szí-
 79. vességből egész készséggel megígérte, így a majális a tűzijátékon kívül dalestélyvel is ér-
 80. d-kesebbé lesz téva. Ha még a játékonny czét s az egylet által eddig rendezett mulatságok jó
 81. hirnevét is hozzá számítjuk, semmi kétségünk benne, hogy a lövész egyleti majálison váro-
 82. sunk szépei és társas-körei nagy számmal lesznek képviselve s az a tavaszi mulatságok egyik legsikerültebbje lesz!

— **A vasárnapi** lövészeten a szerencse dijakat a következő urak nyerték. Az első Heinrich József, a 2-ikát Orbán József, a 3-ikát Kovács Károly. Fortuna kegyéből a verseny-
 83. dijakat is épen ők nyerték el.

— **A egyetemi ifjuság** szombatón folyó hó 15-én d. u. 5 órakor az egyetemi kör helyiségében az „egyetemi kör” javára ren-
 84. zendő tavaszi táncmulatság ügyében gyűlést tart, melyre az egyetemi polgárság öszves tag-
 85. jai tisztelettel meghívtnak. Kolozsvárt, 1875. május 11-én, Békésy Károly elnök. Sándor Kálmán jegyző.

— **A majálisok** sorát Pündkösd másod napján a lövész egylet megnyitván, azután egész láncolata következik azoknak. Május 20-
 86. án a „Török vágáson” a helyi rom. kath. fő-gymnasium tartja majálisát. Az egyetemi ifju-
 87. ság az „egyetemi kör” javára fogja rendezni a majálisot, a jogász ifjuság pedig külön is ren-
 88. dez egyet a „jogász segélyző egylet” javára. Ez utóbbira a rendező bizottság is megalakult
 89. Elnök: Keresztész István. Választmányi tagok: Emeric Bogolyub, Márkovics Antal, Fries Al-
 90. bert, Basiáni Domokos Weisz Miksa, Lászlófi István, Rettegi Miklós, Simai János, Csegezi Gyula, Györfi Pál, Vécsei István és Isekutz Victor. A mulatság megtartásának napja még
 91. nincs meghatározva.

— **Egy rablóbandáról** beszélnek a vasuti utasok, mely az erdélyrészi vasuti vona-
 92. lokon utazva üzné mesterségét, a szigorú felügyelet miatt, nem nagy sikerrel. A napokban is — mint egyik utazó nekünk beszél — Ko-
 93. esárdról táviratilag értesítették kolozsi collegáit, hogy a vasuton egy gazdag kereskedő uta-
 94. zik, a kivel találkozozanak. A távirat bár bur-
 95. kolt szavakban volt kifejezve, gyanut keltett, a mit az illetők, — úgy látszik — észrevet-
 96. tek, mert Kolozson nem váltott senki sem je-
 97. gyet és így senki sem volt letartoztatható. A vonat megindulása után azonban két ember
 98. ugrott fel a vonatra, de a mo. dony vezető vész-
 99. jelző mellett megállította a vonatot s a jó mada-
 100. rakat üldözőbe vették, elfutottak, de Apahidán letartoztatták s a vizsgáló folyamatban van.

— **Szamosújvár** sz. kir. város polgármestere Placsintár Dávidnak évi je-
 101. lentése a város álla potáról, közigazgatási s gazdasági kormányzatának köiben előfordult ne-
 102. vezetesebb mozzanatairól, küldetett be szer-
 103. kesztőségünkhöz: addig is, míg bővebben megemlékezünk róla, megjegyezzük, hogy mint e
 104. példa is mutatja, Simon Elek polgármester ur évi jelentése az erdélyi részekben sem az első, s nem csak mint említette Párisban, Bu-
 105. dapestben, de erre nálunk felé és még évekkal ezelőtt is adtak ki ily évi jelentéseket. Bo-
 106. rosnyai Pál Maros-Vásárhely derék polgár-
 107. mestere évekkal ezelőt adott volt, már évi je-

lentést ki, s azóta évenként ad. Ugy tudjuk, a polgármester erre kötelezve is van.

— **A katasteri** igazgatók és felügyelők e hét közepén fognak kinevezetn, egy hét-
 108. let azután pedig a biztosok, úgy hogy a ke-
 109. rületi és járási becső bizottságoknak a tör-
 110. vényhatóságok részéről történendő megválasztá-
 111. sa után a munkálatok azonnal megindulhatnak.

— **Kolozsmegeye** catasteri becső já-
 112. rásai részére a földadó-bizottságokba tegnap tartott rendkívüli gyűlésén a következő elnö-
 113. köket, bizottsági rendes- és póttagokat választotta meg. Tudtunkkal az egész országban ez a legelső megalakított catasteri bizottság: Hid-
 114. almási becső járás Rendes tagok: Zsombori Lajos, Gyarmathy Moza. Póttagok: Mohay Árpád, Illyes Sándor. (Nyercze) Bánffy-Hunyadi becső járás: Elnök Br. Jó-
 115. zsika Samu r. t. Keresztész Sándor Kilyén Ferencz, Csató János, Varju Imre, Mátyás Fe-
 116. rencz, Antal Márton, Szabó Gyula, Gothárd Zsigmond, Kabos Sándor, Papp Ananiás, Végh János, Bányai Moza, Kabos János, Gyarmathy Mihály, Josa Gyula; póttagok: Kiszely K. Sós Ágoston Zámbo Farkas, Sebe Samu, Nyilas Miksa, Bobor András (Meczi), Rezey Áron Roska Mik-
 117. lós, Gáll Dániel, Mesko Antal, Mike Lajos, Nekely Sándor, Ferenczi Samu, Kosa Varga István (Középlak). Kolozsvári becső járás: Elnök Gróf Bánffy Béla, r. tagok: Lészay Ferencz, Szentiványi Ferencz, Berde Áron, Kozma Demeter, Szabó József, Péchy Elek, Papp Miklós (sz.-bíró), Soós Ferencz, Heteszkú Vaszilje, Duha Imre, Berde Moza, Ferenczi József, Pál Mihály. p. tagok: Lészay Gyula, Végh Mihály, Kirizab Béla, Papp Gergely (M.-Gorbó), Isván Albert (Türe), Rosenberger Bernát, Lázár István, Gönczi Lajos, Kovács Pál, Rödiger Armin, Bihari Károly, Papp János (Sz.-falva), Sugár Ignác, Maros-ludasi becső járás, r. tagok: Gr. Béli Ákos, Vélies Károly, Trombitás Ananiás, Booskor László, Elekcs György, p. tagok: Turi Elek, Nagy József, Kendeffy Gyula, Gál Elek, Simon László. Tekei becső járás. Elnök: legifj. Gr. Bethlen János, r. tagok: Gr. Lázár Imre Gr. Teleky Géza Sikó Lajos, Czebel Albert, Hoszu János, Máthó Károly, Ajtai Péter, Szőrcsei Ádám, Simon Mihály, Szóts Ferencz, Korbuly Kristóf, Riemer M., Müller András; póttagok: Eperjesi Gábor, Csernátoni Ignátz, Augyal Miklós, Scheiner Mihály, Benedek Mihály, Müller György, Szóts Mihály, Ajtai, György Simon, Albert Wérfy Sándor, Br. Toroczka József, Deák Gábor, Jusztinián Tivadar. Szamosújvári becső járás r. tag: P. Horváth Kálmán, póttag: Bogdánffy Gábor. Sz.-R ágenti b. s. járás r. tag: Gr. Teleki Gusztáv Ajtai Samu Gyárfás Bene-dek, Brettfeld István; póttagok: Szóts Albert, Szarvadi Pál Poppovits Gergely Krausz János.

— **Párbeszéd** az „Üstökös”-ből. A. Hallottad barátom, hogy egy ember olvasta a „Baloldal” című nyomtatott papirost, s roszul télt tőle. B. Olvassa el a „Magyar Uj-
 118. szet”-ot s meggyőzől. A. Hogyan? B. Hát ebmarás kutya-szörrel gyógyítandó.

— **A székelvudvarhelyi** általános néptanító-egylet udvarhelyi-járási főkökre évr-
 119. gyedes vándorgyűlését f. év június 10-16n Bethlenfalván fogja megtartani, melyre az egylet tagjai s az ügybarátokat tisztelettel meghívom. Sz.-Udvarhely 1875. május 9-én Móríc Gyula elnök.

— **A sz.-udvarhelyi** r. k. gymna-
 120. sium tanuló-ifjusága a zenekarhoz szükséges két bariton beszerzése s az önképzőkör pénztör-
 121. kéje gyarapítása czéljából 1875. május 12-én a Sósfürdőn akadémiaival egybekötött táncviga-
 122. lat rendez, melyre a meghívókat a tanári kar nevében: Daróczi János, és Móríc Gyula, tanár urak bocsátották ki. Az akadémia műso-
 123. rozata: 1. „Beh szonoru ez az élet én nekem.” Csárdás. Tisza Aladártól. Előadja az ifjusági ze-
 124. nekar. 2. „Visszaálmódás.” Erneyi Viktortól. Szavalja Gáspár Balázs, VIII. osztályos. 3. „Muszka wazer.” Gottfridtől. Előadja az ifj. zenekar. 4. „Az én lakásom.” Tompa Mihálytól. Szavalja Barabás Domokos, VII. osztályos 5. Kardal. „Éji szállás granadában” című dalmából. Éneklí az ifjuság. 6. Regző polka. „Strausz Eduartól. Előadja az ifj. zenekar 7. „A holló.” Poe Edgardtól. Szavalja Vorsatz Antal, VI. osztályos. 8. „Népdalok.” Előadja az ifj. zenekar. 9. „Hitetlen.” Gr. Zichy Bó-
 125. látlól. Szavalja Hickmann Károly, V. osztályos 10. „Dalra.” Éneklí az ifjuság. 11. „Elméle-
 126. dés egy levél felett.” Tompa Mihálytól. Szavalja Balla Gyula, VIII. osztályos. 12. „Ma-
 127. zur polka.” Ludvigtól. Előadja az ifj. zenekar. Kezdeté 6 1/2 órakor. Ezt követi a táncvígáalom.

— **Felhívás.** Nemes Aranyoszek min azon országgyűlési képviselő választói kik az úgy nevezett „Szabadelvű” pártba belépni akarnak, a folyó év és hó 18-án délelőtt 11 órakor Bágyonba a község házánál tartandó alakuló-gyűlésre meghívtnak, 1875-ik év má-
 128. jus 6-án. Szentpáli Ignác, Bajka Sándor, Taar Balázs.

— **Nyilvános köszönet.** Belsőszolnok-
 129. megyébe kebeleztett Kudu közösgének, a nép-
 130. nevelés előmozdítása czéljából méltóságos Tor-
 131. ma Zsófia urnó egy 1 hold 1261 □ öl területű telket ajándékozott iskolai helyiséggül. Fogadja

a méljen tisztelt adományozó urnó addig is, mig Kudu községe iskolája iránti buzgó érde-
 132. keltségével köszönhetné meg a nagybecsű ado-
 133. mányt, a népiskolai ügy érdekében tett ezen. önzetlen áldozattételeért legőszintébb köszö-
 134. net kifejezését. Vajha még számosan lennének megyénkben, kik itt a népnevelés hátraálló ügyét hasonló áldozatkészséggel igyekezzenék előmozdítani. Deesen, 1875. máj. 9. Boér Károly, tanfelügyelő.

— **Beküldetett.** Egy kérdés a színház és zene ügyében. Több oldalról azon aggodalomnak hallottuk kifejezését, hogy most, midőn már a színház ügye legalább egyelőre befeje-
 135. zettnek tekintetik, midőn már tudjuk, hogy ha operánk nem is, de legalább operettünk a nyári idény alatt bizonyosan lesz, karmester még mind ez ideig nincs szerződöttre, vagyis más szavakkal Jacobi Jakob ur, ki a mint tudjuk a mult évben ígéretekkel lett ide keesegtetve s ki minden tekintetben a rendelkezés alatt levő erők közül egyedül az, ki a kolozsvári színháznál a karmesteri székot betöltheti, még ma is szerződöttre nincs. Nem akarjuk ugyan azt hinni, hogy Lothschárék ur, ki az orchesterben mint jó hegedűs igen helyén van s a kardalok betanításánál is sikeresen működhetik, de karmesternek se nem született, sem arra kiképezve nincs, Jacobi ur mellőzésével a kolozsvári színházhoz karmesternek lenne kisse-
 136. melve, vagy talán éppen végrelesen mint ilyen szerződöttre. Minthogy éppen most, midőn Kolozsvárt a zene és ének conservatorium és az itteni dalegyletek egyházi zene satb. Jakobi ur vezetésé alatt eddig nem ismert lendület nyertek s a zene iránt napról napra inkább érdeklődő kolozsvári közönségnek magasabb mű-
 137. élvezetre nyílt kilátása, nem tarthatjuk ez ügyet kevés fontosságúnak, annál is inkább, mert a zene- és ének conservatorium életét csak is egy oly kiváló tehetségnek — mint a mily a Jakobi uré — huzamosabb időre lehető megnyerése feltételezi, a mi így veszélyeztetve lenne s nem hihetjük, hogy e tekintetben a színház érdekei a conservatoriuméval azonosok ne lennének. A nélkül tehát, hogy egyelőre az úgy behatóbb támogatásába bocsátkoznánk, egyenesen a tisztelt színházi intendans urhoz fordulunk azon kéréssel, hogy ezen, legalább általunk igen nagy fontosságúnak tartott ügyben mielőbb felvilágosítást adni sziveskedjék.

— **A Sandwich-szigetek** királya nem rég egy utazást tett az észak-amerikai Egye-
 138. sült-Államokban. A fejedelem figyelmét ezen utazáson csupán csak azon házbutor birta megnyerni, a melyet minden tisztaságot szer-
 139. tő ember szobájának valamely szögletében hol egyszerűbb, hol díszes alakkal, azonban mindig valami porondfélével töltve megtalálhatunk. Ő fölsége a butorokból 12 darabot rendelt meg palotája számára s egy rendeletben udvari embereinek nagyon szivére köti azoknak használatát.

— **Megjelent** a Meter-rendszer tani-
 140. tók, magán tanulóik és iskolák számára Gyakorlatilag összeállította Bloch Samu okl. fő- és kereskedelmi tanító, gyakorlott könyvvívő által. Ára 10 kr. Német nyelven is megjelent, Budapest, kiadja Lauffer Vilmos 1875.

KÖZGAZDASÁG. Gyepszszel tett kísérletek eredménye.

Oly helyeken, hol a legelők merőben hiányzanak, tagosítás pedig nem lévén, löheres forgók sincsenek az egyetlen mód a marha tarthatására az: ha takarmánytermesztésre szánt kevés földjeinkről a lehető legnagyobb termé-
 141. seket nyerjük. Erdélyben sok oly helység van, hol az egész határ fel van fogva. Ily betegségek határai a legtarkább képet tárják előnké-
 142. ző őszi, tavaszi, természetes rét, minden rend nélkül egymás mellett. Ezen vidéken meg is apadott a marha nagyon; van község, melyben eddigi 200—250 jármos ökor volt s azon kívül szép tehének: most alig találni 80—100 ökröt, hitvány tehencskéik kiindódnak az ekék előtt, ezeket is néha egy fogat elé két gazda állítja ki. Elképzeltető, hogy a földek is év-
 143. ről évre gyengébbek lesznek; mert egy egy kevés gíz-gazon kívül trágyázásban nem részesülnek; a termést azonban megkívánna tulajdonosa róla, s tarlóba újra őszít vet.

A marha tartás — különösen nyáron — valóságos kín. A földmives nép egy egy kopár oldalon ugarban följetett részletén, vagy parlagban hagyott telekcskéjének alig tekintetbe vehető gyér növényzeten tengeti sorány állatait, néha szomszédja megkárosításával ennek be-
 144. vetett földjére hajítja, így kárpótolva őket a sok kopalásért. A téli tartás — ámbár ez sem jó — a nyárinál mégis jobb: kukuricza-
 145. kór, őszi és tavaszi szalma, egy kevés búk-
 146. könszalma s kerti széná csak gyűl, s télen a marha ugy is többnyire hever. — Ezen calamitáson segíteni lehetne, ha a kertekben vagy védetebb határrészekben — addig is míg a tagosítás meglesz — luczernát vagy löherét termesztené a nép; s a terméseket gyepszszéssal a lehető legmagosabbra igyekeznék felszaporítani.

Hogy a gyepszszel milyen hatása van, s

hogy kifejti-e magát, — azt saít tapasztala-
 147. tom szerint el fogom röviden beszélni.

1871-ben, midőn gazdaságomhoz kezdettem, birtokomban három nagyon régi és rosz luczernás táblát találtam: kettő m. e. 1 1/2 cat. hold egyenként, s egy m. e. 1200 □ öl; mind a három meggyűrűle s arankától ellepette nem volt elegendő a szükséges jármos marhám takarmányozására; úgy, hogy nyáron is kellett nekik szénát adatom. 1872-ben egy 8 holdas, de vizes fekete agyag talaju kertet vetettem be majormor mellett, felőt luczernával, felőt löherével; de mert a talaj kedvezőtlenységéhez az idő mostohaasága is nagyban járult, takarmányom ritka, vékony és erőtlén volt, s még a mellet az aranka is ellepte. 1873-ban mégis csak erre tamaskodhattam, mert másféle karmányom nem volt. Vetettem ugyan ezen évben egy tíz holdas vízahagyásos helyet be egyes here és fűmagvakkal, melynek egyik felében a vörös löhere, másik felében a mellől-
 148. here lett tulnyomó a réti fűvek rovására, de ez állandó kaszálónak volt szánva. Az említett kert termése ebben az évben sem javult, s csak alig tudtam elartani igásmarháimat arról aratásig. E tájban nyílt meg vídkünkön egy gyepszgyár (Szászvároiban) Kísérletképen vettem 12 mázsa gypszet, melyet a 8 holdnyi teren nagyon gyéren és és egyenetlenül hintettek el, egészen száraz időben. A hosszas szárazság egy felől, a gyepsz kevés mennyisége másfelől majd minden eredmény nélkülivé tették munkámat. Földemen a takarmány nem nőtt, s az aranka is annyira ellepte őszig, hogy 1873 őszén ki kellett szántatom. 1874-re nem volt tehát a honnan takarmányt remélhettem volna, mint a rétnek szánt hely; de ez évben egy más gíz holdas táblát minden tisztia luczernával, s ennek tarlójában roszszal vetetnem volt be. Még egy kísérletet teendő a gypszszel, vettem 100 mázsa gypszet; ebből 25 mázsát a rétnek szánt hely 4 holdján olyformán szórattam szét, hogy a löhere duabb részből is 2 hold s a mel-
 149. lot here gazdagabb helyéből is két hold kapott gyepszszét. Az elszóratás május vége felé törént esős de hideg időben. Mintegy két hétig semmi nyoma sem látszott a gyepsz eredményének; de beállottak a meleg juniusi napok; elő kezdte venni magát az egész rét, abból aztán csakhamar messzire kiritű és kimagaslott a két gyepszszett folt, különösen a löherészrőten. A rendek tömöttek estek itten, s el merem mon-
 150. dani, hogy a gypszszel behintett 4 hold adott két annyi takarmányt mint a gypsztelen 6. Ezeken a foltokon tavaly négyszer kaszáltat-
 151. tam, a gypszetleneken háromszor s mindig rövid és gyér takarmányt; azokon pedig minden kis esőnek gyors hatása volt. 50 mázsa gypszet még májusban összerakattam az új luczernás szogletén 18 szeker timárecserral és 18 seker jó érett trágyával, azon czélból, hogy a tarlón szét szóratom, ha a rozs lékerül; de mivel a tavalyi nyár száraz volt; aratásig nem érhetett az jól őssze, ámbár kétszer öntöztet-
 152. tem meg, s ezen okból el kellett halasztanom az elszóratást erre a télre.

25 mázsát azonban — az első futó esőt felhasználva — elszóratam ezen luczernásból három holdon; az eredmény itten is váratott magára, mert a különben is soványon mutatkozott luczerna csak az 5 ik hétre lett kaszálható, de szeptember vége feléig a gypszes rész megnőtt arasznyira megint s megfizette a másodszori kaszálást a gypszetlen rész pedig csak agypszszettnek második kaszálásakor lett először kaszálható. Ezen földnek egyelőány mélyedése minden gyepsz nélkül is jó termést adott ezen részek alig két éves törésk s nedvesek, ennek tulajdonitom a jobb termést a tavalyi száraz évben.

Nem újságot akartam mondani, megemlékezve a gypsz hatásáról, s csak is azért mondtam el e téren tett kísérletem eredményét, mert gazdasárainnak szolgálni véltem ezzel, különösen azoknak, különösen azoknak, kik mint mi, takarmány szükében vannak. A gypszszés által kétszeres eredményt bizonyosan nyerhetnek, s ha holdanként 5—6 mázsát szórnak el (a gypsz mázsája 30 kr. nagyban véve, 35 kr. kisebb öszvegeben a szászvárosi gyárban) a gypszszés 1 frt 50 kr. 2 frt 10 krba kerül, ez pedig megfizeti magát. A elszóratást én lörróstákkal végeztettem a szél irányában haladva, hogy a munkást ne lepje meg, azonban megjegyzem, hogy erős szélben gypszeni nem lehet. A szükséges napszám-mennyiséget biztosan nem tudom, én mindig úgy intéztem a szóratást, hogy 2 s 3 óra alatt el is végeztem; Ha gazdasáraink kísérleteimből hasznót merithetnek, az lesz legszebb eredmény.

Kun István.

Nyiltér.

Egy franciaia bonne
 153. kis gyermekek mellett azon-
 154. nal alkalmazást nyerhet. Er-
 155. tekezhetni a „Kelet” kiadó hivatalában.

Felölös szerkesztő: Békésy Károly.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. k. közmunka és közlekedési miniszterium folyó év április-hó 12-én 3724 szám alatt kelt rendeletével, a Bucovinai államúton lévő 580 számú hid újabb építése engedélyezvén, a munkákat végrehajtásának biztosítása végett 1875. évi május-hó 28-án délelőtti 9 órakor kezdve a Besztercei k. mérnöki hivatal irodájában írásbeli árlejtés fog tartatni.

Az árlejtési tárgyat képező hidra engedélyezett összeg a következő: a 207/8 — 21 osztályban 580 számú hidra 3839 frt 89 kr.
Vállalkozni szándékozók felkértenek 10% bántépénzzel ellátva, a fent nevezett helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtési és építési feltételek s egyéb erre vonatkozó okmányok a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.
Besztercen, 1875. év április 17-én.

A m. k. mérnöki hivatal.

D. Sz. 654. 1875.

(226)

(2-3)

Pályázati hirdetmény.

A Parajd Felső-Sófalvi 400 frt. fizetéssel és 32 forint. irodai átalánnyal javadalmazott körjegyzői állomásra pályázat nyitattik, s a választási határidő folyó május-hó 29-dik nap d. e. 10 órára Parajd község-bázházhoz tűzetik ki.

Felbírtnak a pályázni kívánók, hogy az 1871. d. évi XVIII. d. t. cz. 74. d. k. §-a 3-dik bekezdése értelmében nyert bizonyítvánnyal felszerelt folyamódusukat a kijelölt választási napot megelőzőleg három nappal alólirothoz beadni sziveskedjenek.

Felső-Sófalván, május 6-án, 1875.

A Korondi járási Dullóól.

MÁTYUS JÓZSEF,
dulló.

(187)

(3-4)

Felhívás

mezei termények jégkár ellen biztosítására.

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a gazda közönség tudomására hozni, hogy a „VICTORIA”, mint előző években, úgy az idén is mindennemű termény, mint: takarmányfűvek, cukorrépa, kalászos-gabnák, kereskedelmi olajos növények, szőlő, dohány

jégverés elleni biztosítását

eszközi.
A díjak az egyes vidékek jégveszélyessége szerint lehetők csekélyre szabvák.

Biztosítások elfogadtnak váltóra is.
Társas és községi, aztán nagyobb biztosításoknál külön kedvezmények nyújthatnak.

Károk bejelentés után mint eddig is igazságosan és méltányosan rendeztetnek és a feltételek értelmében fizettetnek.

A „VICTORIA” ismert neve feleslegessé tesz minden újabb ajánlgatást, s csak jellemzésül említettnek meg, hogy e társaság tavaly több mint

egy millió kétszáz ezer forint

s keltetkezése óta összesen több mint

hat millió forintnyi kárt

fizetett ki biztosítottjainak.

A már évek óta tapasztalt mostoha természeti viszonyok után ez évben a gondviselés bő aratással kecsegtet, az előre látó és számító gazda nem teheti ki már már utolsó menedékét, ez ideit termést, egy jégverés által minden órán előidézhető pusztulás veszélyének s csekély díjért ez ellen biztosítást szerezni minden ok-szerű természetnek saját érdeke parancsolta kötelesség.

Közelebbi részletek iránt a központi iroda s a vidéki fő- és alügynökök nyújtanak felvilágosítást

Kolozsvár, 1875-ki idény

„Victoria”
biztosító társaság.

Felülmulhatlan

27 kr.

Mindig nagy és dús raktár
lustre-, ripsz-, diagonal-plaid,
baréges-, gazier-, valódi szim-
Carmanoser percall-, jaconet,
fehér és színes brillian-
kelméből, selyem és bársony
szalagokból.

Legújabb giróff-giróffa.

1/2 és 3/4 széles vízszak,
czéma- és bür-gyolcs, 1/2, 3/4,
és 1/2 chifon-, len-damaszt
törölközők, atlasz-sírovt,
czicz-, háló- és muszelin-
függönyök, üng- oxford és
minden más kelmécsikk.

Len- és divatárunk,
jótállás mellett a cikkek minősége és valódisága iránt, mind
saját gyártmány.

Czim:

Az első havasi takács- és gyáros-
társulat

gyári raktára és áru-főtelepe.

Bécs, Máriahilferstrasse 72 sz.

Megrendelések pontosan teljesítetnek utánvét mellett. Mustrák
ingyen és bérmentesen. (210) (3-12)

Uj üzletnyitás!

Van szerencsém a n. érd. helybeli és vidéki közönség szíves tudomására hozni, hogy több éven át külföldön szerzett tapasztalataimat érvényesítendő, szülővárosomban, a monostor- és sétatér-utcai szegletházánál

(220) (2-3)

Kárpitos üzletet

és kellően berendezett

Butor-raktárt nyitottam.

Elvállalok minden ez üzlethez tartozó munkákat, s becses megren-
deléseket gyorsan, pontosan és olcsón eszközölök.

Nagybecsű pártfogásukat kéri teljes tisztelettel

GERGELY LÁSZLÓ, kárpitos.

Üzlethelyiség: monostor-utca 1-50 szám.

Első magyar

gyapjamosos s bizományi részvény- társulat

BUDAPESTEN.

Hetedik üztetvünk megnyitása alkalmával, mely időszak alatt a gyárszerűleg mosott gyapjuk kelendőse. Németországban létező számos gyapjamosodák felállítását által megkönnyítettett, felhívjuk a t. cz. gyapjatermelőket és kereskedőket, hogy gyapjukat gyárszerű mosás és bizományi eladás végett nekünk átadják.

Gyárunk évenkénti 150,000 mázsa gyapju mosására van berendezve, ennél fogva azon helyzetben vagyunk, hogy a hozzánk be-
érkező gyapjumenyiséget a legesőbb időben is 3-4 hét alatt megmoshatjuk. (214) (3-3)

Mi nemcsak a nálunk mosott, hanem az üztetett gyapjuk bizo-
mányi eladását is a legjobb áron eszközöljük.

A hozzánk beklüdtött gyapjuk elszállításáról gyárunkba a pályaud-
varról vagy hajóállomásokról mi gondoskodunk, azokat raktározzuk és kívánatra az érték kétharmadátig olcsó kamat mellett előlegeket adunk.

Árjegyzék: mosásdíj izzgyapjuért (Schweisswolle) 3 frt., timár-
gyapjuért (G-rherwolle) 3 frt 50 kr., bágyapjuért (Rückenwäsehe) 4 frt
25 kr. mázsánként Raktárdíj naponként egy teljes mázsáért fél krajczár,
csak már mosott gyapjuért számíttatik. Eladás: üzérdíj 1 szá-
zalék, esetleg ügynök használatánál fél százalék alkuszdíj is.

Részletesebb programokat kívánatra bérmentve
küldünk.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

(91)

(10-10)

Csak 3 frtért o. é. kaphatni
egy jó gazdasszony-szerelvényt,
a mely áll:

- 1 garatúra legújabb párisi kézőből és
gallérből;
- 12 cséve mindenféle szál n. fehér és fekete
valódi ang. 1. és 2. számúból;
- 1 font pottentul- és kő-gyapjából;
- 1 elegáns lepelből (Nourauté de Paris);
- 100 darab legfinomabb varrótűből, tobban
rendezve, elég egy évre;
- 1 levél angol kőből, rendezve, svégül
1 elegáns teljes varrásokozóúti újarany
tobban.

Mindennek ára csak 3 frt o. é.

Czim: Erstes Wiener-Export-
haus, Bécs, II. Ferdi-
nandstrasse 2.

Utánvét mellett is küldünk.

(223)

(3-3)

Gyermekruha
raktár.

Van szerencsém a n. érd. közö-
séggel tudatni, hogy gyermek-
ruha raktáromat

a hidutca 27 számú
házhoz

(hidkapun kimenet jobbra, Reschner-
féle ház) tettem át, s egyszersmind a
legválasztékosabb és lehető legújanyo-
sabb áru fin-gyermek és mu-kásoknak
való ruhákkal látam el.

Videki megrendeléseknek
gyorsan és pontosan eleget teszek.

Özv. K. Emer Ferenczné.

A pünkösdi — ünnepekre!

A bécsi világtárlaton

éremmel kitüntetett, saját

gyártmányu

férfi- és hölgy-

czipók

dús raktára,

minden

versenyt kizáró

minőségben

és

jutányos

árban.

Legdúsabb

választékú,

minden európai

divat szerint

készült,

a legelső gyárakból

való

férfi- női- és gyermek-

szalma- és szőr-kalap-

raktár,

és minden kigondolható díszárú

szokatlan olcsó árban.

Az üzlet régi nagyszerűsége nem változott.

!! IRODALMI UJDONSÁGOK !!

Legujabban megjelentek:

Stein János erdélyi muzeum-egyleti könyv-
kereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

A bizonyítás elmélete

a polgári peres eljárásban, tekintettel a jogfejlő-
désre és a különböző törvényhozásokra.

A magyar tudományos akadémia által a Sztrókay-díjjal koszorúzott pálya-
munka. Irta Zlinszky Imre,
hit. ügyvéd, a pesti kir. ítélő tábla pótbírája, a jogtudományi államviz-
gálati és az ügyvéd vizsgálo bizottságok tagja.
Ára 4 frt 50 kr.

A dícsőség bolondja.

Regény. Irta ifj. Abrányi Kornél. Ára 1 frt 80 kr.

Castelar Emil beszédei.

Fordította Szathmári György. Ára 90 kr.

Jókai Mór elbeszélő költeményei
és satyrai.

Ára füzve 2 frt, pompás díszkötésben 3 frt.

Az apai hivatalomból a római
jogban.

Tanulmány. Irta dr. Jellinek Arthur. Ára 60 krajczár.

APA és FIU.

Regény. Irta Detleff Károly. Ára a két kötetnek 2 frt.

A szerelem harcizosai.

Regény. Irta Csiszér Ugroczy Ida. Ára a 3 kötetnek 2 frt 40 kr.

Katholikus imakönyvek: Albach	Pünkösdi ünnepre! Épen most érkeztek Stein János, erdélyi muzeum-egyleti könyvtár- hoz Kolozsvárra katholikus és protestáns egyházfele- keztűek számára a legújabb s legdi- szesebb párisi, lipcei és mainzi be- kötésekben. Nem ajánlhatom eléggé e gyönyörű corduan, selyem, selyem-bársony, elefántcsont, tekenősbéka, kautschuk, gyöngyház, szaru stb. stb. remk be- köté: u imakönyveket ajátos hölgyeink figyelmébe. A külföld legelső könyvkötészeti műhelyeiben készült imakönyvek nem- csak remek beltartalmuk s gyönyörű művészies kivitelü külsejük, de olcsó írúk miatt is általános figyelmet keltenek.	Protestáns imakönyvek: Cleinmann Dobos Filep Füredős Heiszler Kis János Koronka Medgyes Révész Szász K. Székács Tomba Vörös
Áts Benj. Eckartshausen Gábor Hungari Leonhárd Munkay Pázmány Pap Fer. Spáth Sujánszky Tárkányi Witschel stb. stb.	Pünkösdi ünnepre!	stb. stb.

(228)

(1-2)

Még eladatlan

10,000 valódi riesling vessző
ezere 6 frt.

3,000 valódi furmint vessző
ezere 5 frt.

Oláh-Szilváson ALBERT LAJOS
gazdatisztelné; utolsó posta Felvincz.

(89)

(21-50)

Csak egy kísérlet kell!

hogy mindenki meggyőződhessen bámulandó jutányos

27 kros

ezüstkéim jószágáról.

Vásznak.

1 vég 50 rőfös „széles sző” 13 frt 50 kr.
1 vég 30 rőfös „széles sző” 8 frt 10 kr.
1 vég 20 rőfös „széles sző” 8 frt 10 kr.
1 vég 10 rőfös „széles sző” 8 frt 10 kr.
Selyem- és bársony-szalagok.
Fél- vagy noblesse-selyem minden sima díratos színekben,
színes hártyákkal is. Öt új színekkel 27 kr. Két
új színekkel 2 rőf 27 kr.

(212)

(2-6)

Interlakeni

alpnövény-gyomorkeserű.

A számtalan nemű keserek közt, legnagyobb figyelmet érdemel a

Dennler F. Agost., interlakeni gyógyszerész

által készített alpnövény-gyomorkeserű. Szerencsés összealko-
tásánál fogva nemcsak megbecsülhetlen gyomorgyógyyszer, hanem
vízzel vagy seltetssel vegyítve, a legkellemesebb és legegészségesebb
időközi ital gyantát honosult meg a kávéházakban, szállodákban, vendéglő-
ben és sörésarnokokban.
Dennler gyomor-keserűje kitünően pótol minden étvágygerjesztő és
emésztő liqueurt.

A hasonló vagy ily cím alatt előforduló után-
zások miatt pontosan kell figyelni a ragjegy és dugasz-
gyári jelvényére.

PAKTÁR Kolozsvárt: Karvazy Árpád fűszerkereskedésében.

(176)

(5-10)

TEMESVÁRI MANÓ

cipő gyára

Budapest, király-utca 1 sz. ajánl

hölgyeknek:

Fűző topánkákat brüsszeli fénymázos orral, szép himzűs díszes . . . 2 frt 70 kr.
Fűző topánkákat erős bőrből, fénymázos orral, szőgezve és srófolat talpakkal, . . . 3 frt 50 kr.
strapára és eső időre való
Topánkákat gummi húzóval brüsszeli fénymázos orral, magára szabva, finom kiállítás 3 frt 60 kr.
Topánkákat gummi-luzóval erős chagrain, vagy borjúbőrrel, szőgezett és srófolat . . . 3 frt 80 kr.
dupla talppal, nagyon tartósak
Kivágott párisi fűzővel féltopán . . . 3 frt 80 kr.
U r a k n a k :
Topánkákat finom chagrain dupla-bőrből . . . 4 frt — kr.
Topánkákat vikszos vagy bagariabőrrel, szőgezett és srófos dupla talppal, igen erősek . . . 4 frt 50 kr.
Topánkákat finom gittbőrrel, cifra, fénymázos orral szalobna és bába való . . . 4 frt 50 kr.
Topánkákat orosz-lakkbőrrel, szőgezett dupla talppal, srófmunka . . . 5 frt 50 kr.
Vadászcimák vizhatlan dupla bagariabőr vagy vikszos bőrből, háromszorosan . . . 11 frt — kr.
srófolat, dupla talppal
Ugyanazok orosz lakkos bagariabőrrel . . . 13 frt — kr.
Fin-topánkok viksz, s, vagy bagariabőrrel, srófolat dupla talppal . . . 3 frt — kr.
Leány-topánkok brinell, vagy bőrből, igen erős szőgezett dupla talppal . . . 2 frt 60 kr.
Gyermek-topánkok triinell, vagy bőrből, igen erősek, vassal szőgezett . . . 1 frt 80 kr.
talppal, igen jók és tartósak
Kimerítő árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Videkről jövő megrendelésekre — postai után-
vét mellett — legnagyobb gond fordítatik.